

Sprawa C-155/20

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

31 marca 2020 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Landgericht Ravensburg (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

5 marca 2020 r.

Powodowie i pozwani w postępowaniu z powództwa wzajemnego:

RT

SV

BC

Pozwani i powodowie w postępowaniu z powództwa wzajemnego:

Volkswagen Bank GmbH

Skoda Bank, oddział Volkswagen Bank GmbH

Przedmiot postępowania głównego

Umowa o kredyt konsumencki – Prawo do odstąpienia – Obowiązkowe informacje – Dyrektywa 2008/48/WE – Wygaśnięcie prawa do odstąpienia – Nadużycie prawa

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 TFUE

Pytania prejudycjalne

1. Czy art. 10 ust. 2 lit. l) dyrektywy 2008/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (zwanej dalej „dyrektywą 2008/48/WE”) należy interpretować w ten sposób, że w umowie o kredyt:
  - a) należy podać stopę oprocentowania dla odsetek za opóźnienie obowiązującą w chwili zawarcia umowy o kredyt wyrażoną jako wartość bezwzględna, a przynajmniej, iż należy podać obowiązującą stopę referencyjną (w tym przypadku stopę bazową zgodnie z § 247 BGB – niemieckiego kodeksu cywilnego), z której wynika obowiązująca stopa oprocentowania dla odsetek za opóźnienie poprzez dodanie odpowiedniej wartości (w tym przypadku pięciu punktów procentowych zgodnie z § 288 ust. 1 zdanie drugie BGB)?
  - b) mechanizm dokonywania zmian stopy oprocentowania dla odsetek za opóźnienie musi być konkretnie określony, a przynajmniej należy wskazać przepisy krajowe, z których wynikają zmiany stopy oprocentowania dla odsetek za opóźnienie (§ 247, § 288 ust. 1 zdanie drugie BGB)?
2. Czy art. 10 ust. 2 lit. r) dyrektywy 2008/48/WE należy interpretować w ten sposób, że w umowie o kredyt należy podać konkretną, zrozumiałą dla konsumenta metodę obliczania rekompensaty należnej w przypadku przedterminowej spłaty pożyczki, tak aby konsument mógł przynajmniej w przybliżeniu obliczyć wysokość rekompensaty należnej w przypadku wcześniejszego wypowiedzenia umowy?
3. Czy art. 10 ust. 2 lit. s) dyrektywy 2008/48/WE należy interpretować w ten sposób, że:
  - a) w umowie o kredyt należy również podać określone w prawie krajowym prawa stron do wypowiedzenia umowy, w szczególności prawo pożyczkobiorcy do wypowiedzenia z ważnego powodu, na podstawie § 314 BGB, umowy pożyczki zawartej na czas określony?
  - b) [na wypadek udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie 3 a)], nie stoi on na przeszkodzie krajowemu uregulowaniu prawnemu przewidującemu, że wskazanie szczególnego prawa do rozwiązania umowy zgodnie z prawodawstwem krajowym stanowi obowiązkową informację w rozumieniu art. 10 ust. 2 lit. s) dyrektywy 2008/48/WE?

- c) w umowie o kredyt odnośnie do wszelkich praw do wypowiedzenia umowy o kredyt należy wskazać przewidziane dla wykonywania danego prawa termin złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu i formę takiego oświadczenia?
4. Czy w wypadku umowy o kredyt konsumencki wykluczona jest możliwość podniesienia przez wierzyciela zarzutu wygaśnięcia prawa do odstąpienia od umowy przez konsumenta zgodnie z art. 14 ust. 1 zdanie pierwsze dyrektywy 2008/48/WE,
- a) jeśli część przewidzianej w art. 10 ust. 2 dyrektywy 2008/48/WE obowiązkowej informacji nie została ani prawidłowo wskazana w umowie o kredyt, ani następnie nie została prawidłowo przedstawiona, w związku z czym termin na odstąpienie od umowy zgodnie z art. 14 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE nie rozpoczął biegu?
- b) [na wypadek udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie 4 a)], jeśli wygaśnięcie prawa w znacznym stopniu opiera się na upływie czasu od chwili zawarcia umowy, lub na całkowitym wykonaniu umowy przez obydwie strony, lub na okoliczności, że wierzyciel dysponuje zwróconą kwotą kredytu, lub na zwrocie zabezpieczeń kredytu, lub (w wypadku umowy kupna-sprzedaży powiązanej z umową o kredyt) na korzystaniu lub sprzedaży finansowanego towaru przez konsumenta, lecz w istotnym okresie i w chwili wystąpienia istotnych okoliczności konsument nie wiedział o nadal obowiązującym prawie do odstąpienia i wierzyciel również nie mógł przyjąć, że konsument dysponuje odpowiednimi informacjami?
5. Czy w wypadku umowy o kredyt konsumencki wykluczona jest możliwość podniesienia przez wierzyciela zarzutu nadużycia prawa w odniesieniu do wykonania prawa do odstąpienia przez konsumenta zgodnie z art. 14 ust. 1 zdanie pierwsze dyrektywy 2008/48/WE,
- a) jeśli część przewidzianych w art. 10 ust. 2 dyrektywy 2008/48/WE obowiązkowych informacji ani nie została prawidłowo wskazana w umowie o kredyt, ani następnie nie została prawidłowo udostępniona, w związku z czym termin na odstąpienie zgodnie z art. 14 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE nie rozpoczął biegu?
- b) [na wypadek udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie 5 a)], jeśli nadużycie prawa w znacznym stopniu opiera się na upływie czasu od chwili zawarcia umowy, lub na całkowitym wykonaniu umowy przez obydwie strony, lub na okoliczności, że wierzyciel dysponuje zwróconą kwotą kredytu, lub na zwrocie zabezpieczeń

kredytu, lub (w wypadku umowy kupna-sprzedaży powiązanej z umową o kredyt) na korzystaniu lub sprzedaży finansowanego towaru przez konsumenta, lecz w istotnym okresie i w chwili wystąpienia istotnych okoliczności konsument nie wiedział o nadal obowiązującym prawie do odstąpienia i wierzyciel również nie mógł przyjąć, że konsument dysponuje odpowiednimi informacjami?

Przywołane przepisy prawa Unii

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG, w szczególności jej art. 10 ust. 2 lit. l), r) i s).

Przywołane przepisy krajowe

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (ustawa wprowadzająca do niemieckiego kodeksu cywilnego, zwana dalej „EGBGB”), art. 247, §§ 3, 6 i 7.

Bürgerliches Gesetzbuch (niemiecki kodeks cywilny, zwany dalej „BGB”), w szczególności §§ 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492, 495.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania

- 1 U źródeł odesłania prejudycjalnego C-155/20 znajdują się trzy połączone sprawy.
- 2 W sprawie RT/Volkswagen Bank powód zawarł umowę o kredyt z Volkswagen Bank w wysokości netto 11 257,14 EUR, którą to kwotę wykorzystano do zakupu pojazdu VW Passat do użytku prywatnego. Sprzedawcą pojazdu jest dealer samochodów w Ravensburgu (Niemcy). Cena zakupu wynosi 15 750 EUR. Powód zapłacił sprzedawcy tytułem zaliczki kwotę 5000 EUR, natomiast zapłatę pozostałej części ceny zakupu w kwocie 10 750 EUR – a także jednorazowej składki, w wysokości 507,14 EUR, na ubezpieczenie dotyczące kredytu określonego we wniosku o kredyt jako UOK (ubezpieczenie „Ochrona kredytu”) – czyli łącznie kwoty 11 257,14 EUR, zapewnił on w ramach wyżej wspomnianego kredytu.
- 3 Przy sporządzaniu i zawarciu umowy o kredyt pozwany współpracował ze sprzedawcą. W szczególności sprzedawca działał jako pośrednik kredytowy pozwanego i posługiwał się przekazanymi przez pozwanego formularzami umowy. W umowie o kredyt uzgodniono, że powód będzie spłacał kredyt w wysokości 11 927,04 EUR (kwota netto kredytu w wysokości 11 257,14 EUR, wraz z odsetkami w wysokości 669,90 EUR), od dnia 15 stycznia 2015 r. w 48 równych miesięcznych ratach w wysokości 248,48 EUR. Powód prawidłowo

uiszczał uzgodnione raty i w ostatniej racie w dniu 15 grudnia 2018 r. w całości spłacił kredyt.

- 4 Niedługo przed ostatecznym wykonaniem zobowiązań pieniężnych wynikających z umowy o kredyt, pismem z dnia 22 listopada 2018 r. powód wykonał prawo do odstąpienia od umowy o kredyt. Jest on zdania, że odstąpienie jest skuteczne, ponieważ ze względu na błędne udzielenie obowiązkowej informacji termin na odstąpienie nie rozpoczął biegu. Żąda on od pozwanego zwrotu uiszczonych do tej chwili rat kredytu, a także zapłaconej sprzedawcy zaliczki – w zamian za zwrot zakupionego pojazdu.
- 5 Pozwany jest zdania, że powództwo jest bezzasadne, ponieważ prawidłowo przedstawił powodowi całą obowiązkową informację, a termin na odstąpienie upłynął. Poza tym pozwany podniósł zarzut wygaśnięcia prawa do odstąpienia i zarzut nadużycia prawa w zakresie, w jakim prawo do odstąpienia nie ma na celu przyznania możliwości odstąpienia od zobowiązań umownych długo po zawarciu umowy ani po wykonaniu zobowiązań umownych bez żadnych zastrzeżeń, ani po wykorzystaniu świadczenia wzajemnego.
- 6 Okoliczności w sprawie BC/Volkswagen Bank co do istoty odpowiadają okolicznościom w sprawie RT/Volkswagen Bank, lecz z następującą różnicą: również w tym wypadku powódka prawidłowo uiszczała raty kredytu i w ostatniej racie, w dniu 15 grudnia 2018 r., spłaciła kredyt. W umowie kupna-sprzedaży z dnia 4 czerwca 2018 r. odsprzedała ona z powrotem pojazd dealerowi, od którego go nabyła. Pismem z dnia 5 stycznia 2019 r. powód wykonał prawo do odstąpienia od umowy o kredyt.
- 7 Powódka twierdzi, że skuteczne odstąpienie od umowy z dnia 5 stycznia 2019 r. skutkuje powstaniem zobowiązania do zwrotu otrzymanych świadczeń. W konsekwencji powódka żąda od pozwanego zwrotu zapłaconych do tej daty rat kredytu oraz uiszczonej sprzedawcy zaliczki – po odliczeniu ceny odsprzedaży. Poza tym powódka żąda zwrotu poniesionych kosztów pozasądowych związanych z usługami adwokackimi.
- 8 Pozwany jest zdania, że powództwo jest bezzasadne, ponieważ prawidłowo przedstawił on powodce wszystkie obowiązkowe informacje, a prawo do odstąpienia wygasło. Posiłkowo, pozwany powołuje się na okoliczność, że zarzuty wygaśnięcia prawa do odstąpienia i nadużycia prawa w każdym wypadku nie dopuszczają wykonania prawa do odstąpienia w zakresie, w jakim zasadnie uznał on, że powódka nie powoła się na prawo do odstąpienia po spłacie przez nią kredytu w dniu 1 maja 2018 r. Poza tym pozwany opiera zarzut nadużycia prawa na okoliczności, że w świetle uprzedniej odsprzedaży pojazdu pierwotnemu sprzedawcy wykonanie prawa do odstąpienia należy uznać za nadużycie prawa.
- 9 Sprawa SV/Skoda Bank co do istoty odpowiada sprawie BC/Volkswagen Bank, lecz z tą różnicą, że w ostatniej racie z dnia 3 sierpnia 2016 r. SV w całości

spłaciła kredyt, a dopiero pismem z dnia 25 kwietnia 2019 r. wykonała prawo do odstąpienia od umowy o kredyt – czyli nieomal trzy lata później.

Zwięzłe przedstawienie względów uzasadniających skierowanie odesłania prejudycjalnego

- 10 W tym kontekście należy przede wszystkim odesłać do pkt 7–44 streszczenia odesłania prejudycjalnego w sprawie C-33/20. Pomimo iż w niniejszej sprawie pytanie trzecie składa się z trzech pytań szczegółowych, a w sprawie C-33/20 – z dwóch pytań szczegółowych, pytania 1–3 w obydwu odesłaniach prejudycjalnych są identyczne, a uwagi dotyczące pytań 1–3 w sprawie C-155/20 odpowiadają pytaniom zawartym w odesłaniu prejudycjalnym w sprawie C-33/20. Niniejsza sprawa obejmuje ponadto rozważania sądu odsyłającego dotyczące wygaśnięcia prawa do odstąpienia oraz nadużycia prawa do odstąpienia.
- 11 W odniesieniu do pytań 4 a) i b) sąd odsyłający przedstawia następujące względy. W krajowym orzecznictwie i doktrynie nie udzielono jednoznacznej odpowiedzi na pytanie dotyczące warunków, w których w wypadku umowy o kredyt konsumencki konsument traci możliwość wykonania prawa do odstąpienia od umowy. Zdaniem sądu odsyłającego rozstrzygnięcie tej kwestii zależy od tego, jakie zasady prawne – zgodnie z prawem Unii – mają zastosowanie w odniesieniu do zarzutu wygaśnięcia prawa do odstąpienia.
- 12 Sąd odsyłający wskazuje na postanowienie z dnia 27 listopada 2007 r., *Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret i Akar/Komisja*, C-163/07 P, (EU:C:2007:717, pkt 36), w którym Trybunał orzekł, że na upływ terminu nie można się powołać wobec uprawnionej osoby, jeśli błąd mógł zostać wywołany w wyniku zachowania powodującego zrozumiałą wątpliwość w świadomości osoby pozostającej w dobrej wierze, która zachowuje wszelką staranność wymaganą od normalnie poinformowanego podmiotu, a także na utrwalone orzecznictwo, zgodnie z którym zobowiązany podmiot nie może skutecznie powoływać się na względy pewności prawa celem sprostowania sytuacji wywołanej brakiem zastosowania się przez niego do wynikającego z prawa Unii wymogu przekazania informacji dotyczącej przysługującego uprawnionej osobie prawa do odstąpienia od umowy (wyrok z dnia 19 grudnia 2013 r., *Endress*, C-209/12, EU:C:2013:864, pkt 30).
- 13 Poza tym sąd odsyłający odsyła do zasady skuteczności, której należy przestrzegać w odniesieniu do kwestii wygaśnięcia prawa do odstąpienia. Krajowe uregulowanie prawne nie może pozbawiać osoby uprawnionej możliwości wykonania prawa lub utrudniać tego wykonania. Możliwe jest również, że zasada skuteczności będzie stać na przeszkodzie odwołaniu się do krajowych reguł dotyczących działania w dobrej wierze w zakresie, w jakim możliwe jest, że reguły te nie są zgodne z wymogami prawa Unii. A zatem jest sporne, czy w wypadku braku prawidłowego przedstawienia obowiązkowych informacji określonych w art. 10 ust. 2 dyrektywy 2008/48 w ogóle można podnieść zarzut wygaśnięcia prawa do odstąpienia.

- 14 Nawet przyjmując założenie, że w wypadkach, w których nie przedstawiono prawidłowo obowiązkowych informacji, zarzut wygaśnięcia jest co do zasady dopuszczalny w świetle prawa Unii, istnieje wątpliwość, czy przy ogólnej ocenie argumentów za i przeciw wygaśnięciu prawa do odstąpienia można uwzględnić upływ czasu oraz inne okoliczności, jeśli w istotnym dla wygaśnięcia okresie i w chwili wystąpienia istotnych okoliczności konsument nie wiedział, i nawet nie musiał wiedzieć, o nadal obowiązującym prawie do odstąpienia.
- 15 Zdaniem sądu odsyłającego pytania 4 a) i b) są istotne dla rozstrzygnięcia sporu, ponieważ w wypadku udzielenia odpowiedzi na jedno z tych pytań jest prawdopodobne, że zainteresowany pozwany nie będzie mógł powołać się na wygaśnięcie prawa odpowiedniego powoda do odstąpienia od umowy.
- 16 W odniesieniu do pytań 5 a) i b) dotyczących nadużycia prawa przy wykonywaniu prawa do odstąpienia sąd odsyłający wskazuje, że rozstrzygnięcia w tej kwestii, przedstawione w orzecznictwie i w doktrynie, również się różnią. Także w tym względzie sąd odsyłający jest zdania, że istotne są mające zastosowanie – zgodnie z prawem Unii – zasady prawne dotyczące zarzutu nadużycia prawa przy wykonaniu prawa do odstąpienia od umowy zgodnie z art. 14 ust. 1 zdanie pierwsze dyrektywy 2008/48.
- 17 Jest sporne, czy w wypadku braku uprzedniego prawidłowego udzielenia obowiązkowych informacji określonych w art. 10 ust. 2 dyrektywy 2008/48 można podnieść zarzut nadużycia prawa, ponieważ zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału zobowiązany podmiot nie może skutecznie powoływać się na względy pewności prawa celem sprostowania sytuacji wywołanej brakiem zastosowania się przez niego do wynikającego z prawa Unii wymogu przekazania informacji dotyczącej przysługującego uprawnionej osobie prawa do odstąpienia od umowy (wyrok z dnia 19 grudnia 2013 r., Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, pkt 30).
- 18 Nawet przyjmując założenie, że w wypadkach, w których nie przedstawiono prawidłowo obowiązkowych informacji, zarzut nadużycia prawa jest co do zasady dopuszczalny w świetle prawa Unii, jest sporne, czy przy ogólnej ocenie argumentów za i przeciw zarzutowi nadużycia prawa do odstąpienia można uwzględnić upływ czasu oraz inne okoliczności. Możliwe jest, iż można uwzględnić te okoliczności, wyłącznie jeśli w istotnym okresie konsument wiedział lub powinien był wiedzieć o nadal obowiązującym prawie do odstąpienia od umowy.
- 19 Zdaniem sądu odsyłającego pytania 5 a) i b) są istotne dla rozstrzygnięcia sporu, ponieważ w wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na jedno z tych pytań jest prawdopodobne, że zainteresowani pozwani nie będą mogli powołać się na nadużycie prawa przy wykonaniu prawa do odstąpienia od umowy przez odpowiednich powodów.